

Farm
4SD

R5

Farm4SD - Φυλλάδιο Συστάσεων και
Βέλτιστων Πρακτικών

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

www.farm4sd-project.eu

Πληροφορίες Έργου

Ακρωνύμιο έργου:	Farm4SD
Πλήρης τίτλος έργου:	Οι κάτοχοι μικρών και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων ως παράγοντες βιώσιμης αλλαγής στη γεωργία και την κοινωνία
Αριθμός έργου:	2021-2-EN02-KA220-VET-000051109
Φορέας Χρηματοδότησης:	KA220-VET - Συμπράξεις συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
Συντονιστής:	CEFE International GmbH
Ιστοσελίδα έργου	www.farm4sd-project.eu

Πληροφορίες εγγράφου

Συγγραφέας:	ReadLab Βρυξέλλες
Αναθεωρητής:	Επιτροπή Διαχείρισης Έργου
Κατάσταση:	Τελική
Επίπεδο διαμοιρασμού:	Δημόσιο

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Πνευματικά δικαιώματα

Αυτό το έγγραφο διατίθεται με άδεια Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). ένα αντίγραφο είναι διαθέσιμο [εδώ](#)

Περιεχόμενα

Συνοπτική Περίληψη.....	4
Το έργο Farm4SD: Στόχοι και παραδοτέα.....	4
Βέλτιστες πρακτικές και γνώση που αποκτήθηκε.....	7
Πηγές.....	7
Ενσωμάτωση της βιωσιμότητας	8
Καλύτερη διατήρηση γνώσεων	9
Μικτή μάθηση	9
Προσαρμοστικότητα	9
Απλότητα.....	10
Ποικιλία.....	10
Συστάσεις πολιτικής	11
Πηγές.....	11
Θέματα.....	11
Εκπαιδευτής βιωσιμότητας	11
Εκαπίδευση των γεωργών.....	12
Χρηματοδότηση.....	12
Επισιτιστική ασφάλεια.....	13
Δικτύωση	14
Συμπεράσματα.....	14

Φυλλάδιο Συστάσεων και Βέλτιστων Πρακτικών

Συνοπτική Περίληψη

Το έγγραφο που παρουσιάζεται είναι ένα φυλλάδιο για το έργο Farm4SD που επικεντρώνεται στην παροχή συστάσεων πολιτικής και στη διάδοση καλών πρακτικών. Το έργο Farm4SD στοχεύει στην υποστήριξη των αγροτών και των εκπαιδευτών της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) στην απόκτηση σημαντικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Αυτό το έγγραφο παρέχει μια επισκόπηση της προόδου του έργου Farm4SD, των στόχων και των τρεχόντων επιτευγμάτων. Δίνει έμφαση στις δύο κύριες ομάδες-στόχους του έργου: τους κατόχους μεσαίων και μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων καθώς και τους παρόχους ΕΕΚ. Τα δύο μεγάλα προγράμματα κατάρτισης που αναπτύχθηκαν από το έργο Farm4SD, είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των κατόχων αγροκτημάτων και των εκπαιδευτών ΕΕΚ αντίστοιχα.

Το Φυλλάδιο Συστάσεων και Βέλτιστων Πρακτικών του Farm4SD παρέχει μια επισκόπηση των καλών πρακτικών που εντοπίστηκαν για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των παραγωγών κατόχων μεσαίων και μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των εκπαιδευτών ΕΕΚ και καταλήγει με τις συστάσεις πολιτικής σχετικά με τα θέματα του έργου.

Το έργο Farm4SD: Στόχοι και παραδοτέα

Ο κύριος στόχος του έργου Farm4SD είναι να αναπτύξει μια ολιστική, καινοτόμο και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγιση για την κατάρτιση των αγροτών και ιδιαίτερα των ιδιοκτητών μεσαίων και μικρών αγροτικών εκμεταλλεύσεων, σχετικά με τις ακόλουθες πολιτικές της ΕΕ που σχετίζονται άμεσα με τη βιώσιμη γεωργία:

- Την ατζέντα για το 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη
- Την Πράσινη Συμφωνία για την Ε.Ε.
- Τη Στρατηγική από το Αγρόκτημα στο Πιάτο
- Τη Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030

- Τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)

Η παρεχόμενη κατάρτιση μέσω του εκπαιδευτικού υλικού που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου επικεντρώνεται σε αυτές τις στρατηγικές και ενισχύεται με διεξοδική εκπαίδευση σε επιχειρηματικές δεξιότητες και ήπιες δεξιότητες. Ο απώτερος στόχος του έργου Farm4SD είναι να αναβαθμίσει και να επανεκπαιδεύσει τους αγρότες και τους εκπαιδευτές της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και να τους καταστήσει πραγματικούς παράγοντες και πολλαπλασιαστές θετικής αειφορικής αλλαγής.

Οι στόχοι της εκπαίδευσης επιτεύχθηκαν μέσω της ανάπτυξης μιας μεθοδολογίας που περιλάμβανε τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Ανάπτυξη μιας κουλτούρας βιωσιμότητας και καινοτομίας μεταξύ των γεωργών της ΕΕ.
- Ενδυνάμωση των γεωργών της ΕΕ μέσω προηγμένων πόρων κατάρτισης.
- Προώθηση της ανάπτυξης ικανοτήτων των εκπαιδευτών της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στη βιώσιμη γεωργία, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις ανάγκες της αγοράς εργασίας του γεωργικού τομέα
- Υποστήριξη της ανάπτυξης πόρων ΕΕΚ που βασίζονται σε ψηφιακή μικρομάθηση, ευθυγραμμισμένες με τις μεθόδους εργασίας και τις βασικές ικανότητες.
- Διευκόλυνση του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού του γεωργικού τομέα και της ΕΕΚ μέσω συστάσεων πολιτικής.
- Στήριξη της ένταξης και της προσβασιμότητας στην ΕΕΚ μέσω της προσέγγισης γεωργών σε αγροτικές περιοχές και εκπαιδευτών ΣΕΕΚ που αντιμετωπίζουν γεωγραφικά και κοινωνικοοικονομικά εμπόδια.
- Αξιοποίηση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ), του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων (ECTS) και των μικροδιαπιστευτηρίων.
- Αύξηση της ικανότητας των συμμετεχόντων οργανισμών να συνεργάζονται σε διακρατικό επίπεδο και να υιοθετούν νέες μεθόδους και βέλτιστες πρακτικές.

Το έργο Farm4SD ανέπτυξε μια σειρά καινοτόμων παραδοτέων για την επίτευξη των στόχων του.

Πρώτον, η κοινοπραξία επικαιροποίησε την ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών των ομάδων στόχων και επικοινωνήσε με ενδιαφερόμενους φορείς σε

κάθε χώρα. Ως αποτέλεσμα, δημιουργήθηκε το **Μεθοδολογικό Πλαίσιο Farm4SD για τους Πυλώνες της Αειφόρου Γεωργίας (R1)**, ένα παιδαγωγικό πλαίσιο που καθοδήγησε την ανάπτυξη των επόμενων παραδοτέων.

Στη συνέχεια, οι εταίροι προχώρησαν στην ανάπτυξη του **Farm4SD Εκπαιδευτικού Προγράμματος Farm4SD (R2)**, ενός προγράμματος σπουδών μικτής μάθησης προσανατολισμένου στις ανάγκες των αγροτών, ειδικά των κατόχων μικρών και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Η εκπαίδευση περιελάμβανε 25 ώρες διά ζώσης και 15 ώρες αυτοκατευθυνόμενης ασύγχρονης μάθησης σε 10 αγρότες. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλύπτει τα ακόλουθα θέματα:

- i. Ενότητα 1: Οι πυλώνες της αειφόρου γεωργίας: Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, Από το αγρόκτημα στο πιάτο, Στρατηγικές για τη βιοποικιλότητα και η νέα ΚΓΠ.
- ii. Ενότητα 2: Επιχειρηματικές δεξιότητες για τους βιώσιμους αγρότες: Αειφόρος επιχειρηματικός σχεδιασμός, διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού και ψηφιοποίηση, κατανόηση της αγοράς, βασικές αρχές μάρκετινγκ
- iii. Ενότητα 3: Οικονομικός αλφαριθμητισμός και ευκαιρίες χρηματοδότησης για τον πράσινο μετασχηματισμό του γεωργικού τομέα: Οικονομική διαχείριση και προϋπολογισμός μιας αγροτικής επιχείρησης, Εντοπισμός δημόσιων και ιδιωτικών πηγών χρηματοδότησης, Εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης
- iv. Ενότητα 4: Απαραίτητες κοινωνικές δεξιότητες για τους βιώσιμους αγρότες: Επικοινωνία, κριτική σκέψη, ευελιξία, δικτύωση, δημιουργικότητα, συναισθηματική νοημοσύνη, αυτοδιαχείριση, διαχείριση χρόνου και ομαδική εργασία

Το επόμενο παραδοτέο που αναπτύχθηκε ήταν το **Farm4SD Πρόγραμμα Κατάρτισης Εκπαιδευτών για Παρόχους Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (EEK) (R3)**. Το πρόγραμμα αυτό διασφαλίζει ότι οι εκπαιδευτές EEK είναι πλήρως εκπαιδευμένοι να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του Εκπαιδευτικού Προγράμματος Farm4SD και να υποστηρίξουν την οικοδόμηση βασικών σκληρών και εγκάρσιων δεξιοτήτων υψηλής αξίας των αγροτών, κατόχων μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στους πυλώνες της βιώσιμης γεωργίας, καθώς και στα πεδία της επιχειρηματικότητας, των ευκαιριών χρηματοδότησης και των ήπιων δεξιοτήτων, ώστε να είναι σε θέση να τις εφαρμόσουν στην καθημερινή τους εργασία, να συμβάλουν στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με όλες τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες και

στρατηγικές για τη βιωσιμότητα και να βοηθήσουν τους ομότιμους τους και την κοινωνία να ακολουθήσουν έναν πιο πράσινο τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης γεωργικών προϊόντων, και όχι μόνο. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει συνολικά 40 ώρες μικτής μάθησης: ένα 5ωρο εισαγωγικό σεμινάριο, 20 ώρες δια ζώσης εκπαίδευσης και 15 ώρες αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Το πρόγραμμα για εκπαιδευτές ΕΕΚ καλύπτει τα ακόλουθα θέματα:

- i. Ενότητα 1: Οι Πυλώνες της Βιώσιμης Γεωργίας
- ii. Ενότητα 2: Επιχειρηματικότητα και ευκαιρίες χρηματοδότησης για το γεωργικό τομέα
- iii. Ενότητα 3: Πώς να γίνετε ένας αποτελεσματικός εκπαιδευτής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) για το «Βιώσιμο Αγρότη»
- iv. Ενότητα 4: Προηγμένες μέθοδοι στη Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΣΕΕΚ) και επικύρωσης προσόντων

Τα δύο μαθήματα που αναπτύχθηκαν προσφέρθηκαν στο ευρύτερο κοινό μέσω της **Farm4SD Λειτουργικά Πολυεπίπεδης και Διαδραστικής Πλατφόρμας (R4)**, και είχαν τη μορφή μαζικού ανοιχτού διαδικτυακού μαθήματος (MOOC). Η πλατφόρμα Farm4SD υποστηρίζει και συμπληρώνει τις δραστηριότητες που ακολουθήθηκαν, συμπεριλαμβανομένης της υλοποίησης του Εκπαιδευτικού Προγράμματος Farm4SD (R2) και του **Farm4SD Πρόγραμμα Κατάρτισης Εκπαιδευτών για Παρόχους Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (ΕΕΚ) (R3)**, και διευκολύνει την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των μελών της πλατφόρμας και του ευρύτερου κοινού-στόχου. Η πλατφόρμα και όλο το περιεχόμενό της είναι διαθέσιμα στις γλώσσες των εταίρων του έργου και στα Αγγλικά: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ελληνικά, Πολωνικά και Σλοβενικά.

Βέλτιστες πρακτικές και γνώση που αποκτήθηκε

Πηγές

Προκειμένου να προσδιοριστούν η γνώση που αποκτήθηκε και οι βέλτιστες πρακτικές, το Farm4SD χρησιμοποίησε στοιχεία από τις ακόλουθες πηγές:

1. **Πρόοδος έργου:** Παρακολουθώντας την πρόοδο του έργου, οι εταίροι μπορούσαν να προσδιορίσουν τι πήγε καλά και πού χρειαζόνταν βελτιώσεις. Με την συνεχή αξιολόγηση του έργου μπορούσαν να εξαχθούν πολύτιμα συμπεράσματα που συνέβαλαν στην ανάπτυξη των βέλτιστων πρακτικών.

- 2. Αλληλεπιδράσεις με την κοινοπραξία και τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων:** Κατά την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων οι εταίροι έλαβαν ανατροφοδότηση από τους εργαζόμενους των οργανισμών τους, καθώς και από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η εμπειρία της συνεργασίας στην ανάπτυξη αυτών των επιδραστικών αποτελεσμάτων έδωσε το έναυσμα για εποικοδομητικές συζητήσεις και βοήθησε στον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών και διδαγμάτων.
- 3. Αναφορές Πιλοτικών Εκπαιδεύσεων:** Ένας πιο δομημένος τρόπος συλλογής βέλτιστων πρακτικών ήταν οι αναφορές που αναφέρονται στις πιλοτικές εκπαιδεύσεις που έλαβαν χώρα σε κάθε χώρα με χρήση των αποτελεσμάτων R2 και R3. Μέσω της πιλοτικής εφαρμογής, οι εταίροι μπόρεσαν να διατυπώσουν τα διδάγματα που αποκτήθηκαν και να προσδιορίσουν τα δυνατά σημεία του προγράμματος σπουδών του έργου Farm4SD.

Ενσωμάτωση της βιωσιμότητας

Υπόβαθρο μαθητών

Δεδομένου ότι οι μαθητές είχαν διαφορετικό υπόβαθρο και ποικίλους βαθμούς κατανόησης, το Farm4SD θεωρήθηκε ως βέλτιστη πρακτική, χάρη στην προσοχή που αφιερώθηκε στην ενσωμάτωση του θέματος της βιωσιμότητας.

Ακόμη και στην περίπτωση που ένα άτομο αισθάνεται εξοικειωμένο με τον όρο βιωσιμότητα, η διατήρηση επαφής με το θέμα είναι σημαντική για την ενημέρωση των υφιστάμενων γνώσεων και της δια βίου μάθησης.

Η αειφορία ως απαραίτητο στοιχείο της εκπαίδευσης

Ως αποτέλεσμα, η βιωσιμότητα χαρακτηρίστηκε απαραίτητο στοιχείο σε κάθε πτυχή της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί μια άλλη βέλτιστη πρακτική που εντοπίστηκε από το Farm4SD.

Καλύτερη διατήρηση γνώσεων

Διαδραστικές δραστηριότητες

Οι διαδραστικές δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο έργο Farm4SD βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα το θέμα του μαθήματος και να διατηρήσουν τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις.

Μελέτες περίπτωσης ως καταλύτες αλλαγών

Συνδυάζοντας τις θεωρητικές γνώσεις με μια ποικιλία μεθόδων μη τυπικής μάθησης, το πρόγραμμα σπουδών Farm4SD βοηθά τους μαθητές να αποκτήσουν πρακτική επίγνωση.

Οι μαθητές μπορούν στη συνέχεια να εφαρμόσουν αυτές τις δεξιότητες σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Μικτή μάθηση

Το Farm4SD εντόπισε μια άλλη βέλτιστη πρακτική μέσω της εφαρμογής της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας του, η οποία περιελάμβανε την αρχή της «μικτής μάθησης».

Ο συνδυασμός της δια ζώσης καθοδηγούμενης εκπαίδευσης με μια καινοτόμο πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης για αυτοκατευθυνόμενη μάθηση επέτρεψε στους συμμετέχοντες να μεγιστοποιήσουν τη μαθησιακή τους εμπειρία.

Η μεθοδολογία εξασφάλισε ότι η εκπαίδευση εκτελείται σωστά με τη συμμετοχή εκπαιδευτών.

Έδωσε επίσης στους μαθητές την αυτονομία να μελετήσουν μόνοι τους και να αποκτήσουν την επιθυμητή γνώση.

Προσαρμοστικότητα

Η συγκέντρωση ενός δομημένου προγράμματος σπουδών που αποτελείται από διαφορετικά θέματα ήταν ένα άλλο ορόσημο του έργου Farm4SD.

Το πρόγραμμα σπουδών Farm4SD συνδυάζει σκληρές δεξιότητες (π.χ. γνώσεις βιωσιμότητας και χρηματοοικονομικές γνώσεις) με ήπιες δεξιότητες (π.χ. δεξιότητες ενσυναίσθησης).

Ως αποτέλεσμα, το πρόγραμμα σπουδών ενσωματώνει τις απαραίτητες δεξιότητες από διάφορα θέματα και δημιουργεί ένα δυναμικό εκπαιδευτικό υλικό που προσελκύει την προσοχή των εκπαιδευομένων.

Απλότητα

Η κοινοπραξία έθεσε σαφείς μαθησιακούς στόχους και επέλεξε απλούς τρόπους μετάδοσης γνώσεων κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης.

Ο συνδυασμός περιεκτικών μαθησιακών στόχων και απλών αλλά αποτελεσματικών μεθόδων αποτελεί μια άλλη βέλτιστη πρακτική που εντοπίστηκε από το έργο Farm4SD.

Ποικιλία

Η ποικιλομορφία των εταίρων

Οι εταίροι του έργου προέρχονται από διαφορετικά υπόβαθρα. Η συμμετοχή παρόχων ΕΕΚ, γεωργικών συμβούλων, τεχνικών εμπειρογνομώνων και άλλων οργανισμών της κοινωνίας, εξασφάλισε ότι το πρόγραμμα σπουδών αντικατοπτρίζει την ποικίλη εμπειρογνωσία των εταίρων, μεγιστοποιώντας έτσι την ποιότητα των παραδοτέων του έργου.

Ποικιλομορφία των ενδιαφερόμενων μερών

Πριν από την κυκλοφορία σημαντικών παραδοτέων, η κοινοπραξία του Farm4SD διαβουλευτήκε με διάφορους ενδιαφερόμενους, από αγρότες έως εκπαιδευτές ΣΕΕΚ και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και συμβούλους πολιτικής.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη παρείχαν πολύτιμες πληροφορίες για τη βελτίωση των παραδοτέων και υποστήριξαν την ευρύτερη δυνατή διάδοσή τους, μεγιστοποιώντας έτσι τον αντίκτυπο των παραδοτέων του έργου.

Συστάσεις πολιτικής

Πηγές

Προκειμένου να αναπτύξει τις συστάσεις πολιτικής της, η κοινοπραξία του Farm4SD έλαβε τα ακόλουθα μέτρα:

1. **Κινητοποίηση των τοπικών ομάδων εργασίας:** Οι εταίροι της κοινοπραξίας του Farm4SD επικοινωνήσαν με τις τοπικές ομάδες εργασίας σε κάθε χώρα και έλαβαν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με ζητήματα πολιτικής.
2. **Εσωτερικές συζητήσεις:** Η κοινοπραξία διεξήγαγε εσωτερικές συζητήσεις για θέματα πολιτικής.
3. **Εμπειρία έργου:** Η υλοποίηση του έργου Farm4SD παρέιχε στους εταίρους πληροφορίες που χρησιμοποιήθηκαν για τη διατύπωση συμπερασμάτων σχετικά με την πολιτική.

Θέματα

Οι συστάσεις πολιτικής του Farm4SD αγγίζουν τα ακόλουθα θέματα:

- Εκπαιδευτές βιωσιμότητας
- Δημόσιες συμβάσεις
- Εκπαίδευση των γεωργών
- Κοινωνική δραστηριότητα
- Επισιτιστική ασφάλεια
- Δικτύωση
- Στρατηγικές χρηματοδότησης

Εκπαιδευτής βιωσιμότητας

Τοπικό και περιφερειακό επίπεδο

Το προφίλ των εκπαιδευτών βιωσιμότητας θα πρέπει να ενισχυθεί ως επαγγελματικό προσόν.

Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο

Τα προσόντα των εκπαιδευτών βιωσιμότητας πρέπει να καθορίζονται από το νόμο.

Προγράμματα σπουδών

Τα θέματα βιωσιμότητας πρέπει να περιλαμβάνονται στα σχολικά προγράμματα. Τα προγράμματα σπουδών πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τις πολιτικές και τους στόχους βιωσιμότητας της ΕΕ.

Κοινωνική δραστηριότητα

Αξιοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής δραστηριότητας, εργαστήρια και υποδειγματικές φάρμες που παρουσιάζουν επιτυχημένες βιώσιμες γεωργικές τεχνικές και παρέχουν στους αγρότες τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την αποτελεσματική εφαρμογή τους.

Εθνικές στρατηγικές ΕΕΚ

Ανανέωση των εθνικών στρατηγικών ΕΕΚ για να διασφαλιστεί το γεγονός ότι οι εκπαιδευτές ΕΕΚ αναβαθμίζουν τις δεξιότητές τους σε θέματα που αφορούν στη βιωσιμότητα.

Εκπαίδευση των γεωργών

Παροχή κινήτρων

Παροχή κινήτρων στους γεωργούς που παρακολουθούν δραστηριότητες κατάρτισης και αναβαθμίζουν τις δεξιότητές τους σε θέματα βιωσιμότητας.

Π.χ. με την επιδότηση μαθημάτων κατάρτισης για τη μείωση του κόστους για τους γεωργούς.

Χρηματοδότηση

Παροχή χρηματοδότησης

Θετική σύνδεση της βιώσιμης γεωργίας με περισσότερη χρηματοδότηση και επιδοτήσεις.

Επιχορηγήσεις και δάνεια

Παροχή επιχορηγήσεων ή χαμηλότοκων δανείων για έργα υποδομής μικρής κλίμακας

Συμμαχίες καταναλωτών-παραγωγών

Πρόσβαση στην αγορά

Στήριξη της πρόσβασης των βιώσιμων παραγωγών στην αγορά

Συνδέσεις με την αγορά

Σύνδεση των καταναλωτών με τους βιώσιμους αγρότες.

Δίκαιο εμπόριο

Πρωώθηση πρακτικών δίκαιου εμπορίου.

Πρωώθηση των πράσινων δημόσιων συμβάσεων

Πρέπει να προωθηθεί η προμήθεια προϊόντων, υπηρεσιών και έργων με μειωμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Οι περιβαλλοντικές παράμετροι θα πρέπει να ενσωματώνονται στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων των αρχών.

Δημόσιες εκστρατείες

Διεξαγωγή εκστρατειών σχετικά με τη σημαντικότητα των δεξιοτήτων βιωσιμότητας για τους αγρότες και σχετικά με το γιατί η βιώσιμη γεωργία είναι το μέλλον. Ευαισθητοποίηση των κοινοτήτων.

Επισιτιστική ασφάλεια

Τοπικό επίπεδο

Η επισιτιστική ασφάλεια πρέπει να αντιμετωπιστεί σε τοπικό επίπεδο με την παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τις τοπικές κοινότητες.

Περιφερειακό επίπεδο

Σε περιφερειακό επίπεδο, πρέπει να ενθαρρυνθούν κοινά ερευνητικά προγράμματα για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων και τη μεγιστοποίηση της επισιτιστικής ασφάλειας.

Εθνικό επίπεδο

Οι χώρες πρέπει να επενδύσουν σε καινοτόμο γεωργικό εξοπλισμό προκειμένου να μειώσουν την απώλεια τροφίμων.

Επίπεδο Ε.Ε.

Οι πολιτικές επισιτιστικής ασφάλειας πρέπει να προωθηθούν σε επίπεδο Ε.Ε. Στόχος είναι η αύξηση της βιώσιμης παραγωγής τροφίμων και λιπασμάτων και η πρόληψη της μόλυνσης των τροφίμων.

Δικτύωση

Ανταλλαγή γνώσεων

Πρωώθηση της διασυνοριακής ανταλλαγής γνώσεων, πρακτικών και ιδεών.

Συνεργασίες

Πρωώθηση συνεργασιών μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ερευνητικών οργανισμών και αγροτών για τον εξορθολογισμό της παροχής σύγχρονων γνώσεων και πρακτικών βιώσιμης γεωργίας.

Συμπεράσματα

Το έργο Farm4SD, στο τρέχον τελικό του στάδιο, αντιπροσωπεύει μια καινοτόμο πρωτοβουλία για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των αγροτών και την ανάδειξή τους σε παράγοντες βιώσιμης αλλαγής στη γεωργική κοινωνία.

Το έργο έχει αναπτύξει με επιτυχία δύο πρωτοπόρα μαθήματα με συνολική διάρκεια μάθησης 80 ωρών με στόχο την οικοδόμηση της ικανότητας των αγροτών και των εκπαιδευτών ΣΕΕΚ. Και τα δύο μαθήματα φιλοξενούνται σε μια προηγμένη ψηφιακή πλατφόρμα έχοντας τη μορφή μαζικών ανοιχτών

διαδικτυακών μαθημάτων (MOOC) και είναι ελεύθερα προσβάσιμα σε έξι γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ελληνικά, Πολωνικά και Σλοβενικά.

Ως τελικό βήμα προς την ολοκλήρωση του έργου, η κοινοπραξία του Farm4SD ανέπτυξε τις παρούσες συστάσεις και το Φυλλάδιο Συστάσεων και Βέλτιστων Πρακτικών, συνοψίζοντας τις καλές πρακτικές που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια ζωής του έργου και παρέχει συστάσεις σχετικά με την πολιτική σε ένα φάσμα θεμάτων που κυμαίνονται από εκπαιδευτικά προγράμματα έως δημόσιες συμβάσεις.